

IZ NAŠE DNEVNE KULTURE.

SATURA.

IVAN PREGELJ.

Obrazi in duše.

Vonj imaš, pa veš: jagoda, šmarnica, jasmín. Obraz imaš, pa ne veš. Kako je to? Ali ima cvet dušo, ali pa je nima človeško lice? —

Srečal sem gospoda s čudovito ubranim licem. Ni mi bilo za mirno in jasno čelo, za tegobno pametne oči, za trpke ustnice. Le brado sem ljubil in verjel toplo: »Ne jaz Nemeigren!«

V železniškem vozu mi je sedla nasproti s plemiško ohranjeno poltjo pod sivimi lasmi, z neskončno nežno kretnjo in zasnulo besedo. Ljubil sem: »Učenka Prešernova! Zdrava, Lujiza Pesjakova!«

V prividu sem gledal človeka in verjel, da je glup, gluh, nem in analfabet...

Vonj imaš, pa veš: jagoda, šmarnica, jasmín.

Obraz človeški imaš, pa ne veš.

Moj Memeigren je — agent, — moja Lujiza je — farovška kuharica in moj Prividni, moj analfabet — jaz sam.

Pogovor.

A. Le hozanajte za učiteljem, okostenelim v šolskem vzduhu: »Homer, Homer!« A potrudite se, da se boste v pesem tudi zares vživeli. Toda, verujte mi, da to ni lahko. Ne boste imeli Homerja, dokler ne boste verjeli v njegove — bogove.

B. Kaj pa s Pismom?

A. Z Mozesom? Verni ne bere, zato da ne zdvomi.

B. Pa Šekspir?

A. Stoj! To je vendar človek. Kdo bo trdil, da ga je kdaj vsega imel?

Motivi.

A. Še ene opesnitve vreden motiv. Navzika a namreč, ona fajaška kraljična. Deklé z veliko, mogoti svet solnea in svobode. V tegobi samopašnih in polizanih fajaških mladcev, ki jo snubijo, sluti daleč in dolgo moža, ki je en sam in mora priti. Mora. Pride in je Odisej Penelopin...

B. Jaz bi zajel drugače. Ne vidim dekleta, vidim moža, Odiseja. Naslikal bi ga »brezbožno« kot pustolovca, glumača, hvalisarja, babeža. Odisej — herojski Casanova...

Sklenila sta, da napišeta vsak svoje. Do danes še nista...

Medklic.

Govornik: »...rekel je duhovito in skromno, da prekaša druge v modrosti, ker ve, da nič ne ve. Povejte mi, bi li mogel kdo

jasneje dokazati, da je moder. Kdo modrejši ko Sokrates?«

Medklic: »Sokrates!... Ki bi bil — molčal.«

Izvirnost.

Leposlovec: Bogastvo pesniških motivov je brezbrežno. Le najti je treba. Seveda, vsakemu ni dano. Ne da bi se hotel hvaliti. Jaz imam dovolj. Takole, glejte, kar z roko zajamem. Veselja! Kakšna? Recimo, veselja, da sem našel: veselje prve luči in prve barve, prve besede in piščali pastirske, prvega napeva, ki ga je ujel posluh, prvega stiha s stiki abab... Veselja, da sem našel, štejte, če morete. Ali pa vzemimo drugačna veselja. Veselja, da sem izgubil: veselje izpalega mlečnega zoba, veselje po pravljici, da ni res, veselje temé, da mi starši niso videli na licu laži. Veselja, da sem izgubil. Hočete še? Postrežem.

Kritik. Hvala! Ampak, ali poznate Maeterlincka?

* * *

Spomenica o proslavi tridesetгодиšnjice jevrejskega kulturno-potpornog društva La Bevolencia u Sarajevu, maja 1924. Uredio St. Vinaver. Beograd, 1924.

Knjiga vsebuje informativne članke o bosenskem židovstvu, vmes pa tudi primerne moderne židovske literature in slike židovskih tipov in običajev. Izmed znanih modernih židovskih pisateljev sta zastopana veliki pesnik v hebrejskem jeziku I. N. Bjalik in eden izmed ustvariteljev moderne židovske pripovedne književnosti v žargonu J. L. Perec. Poučni članki nas seznanjajo z židovstvom na Balkanskem poluotoku (T. R. Gjorgjević), s prošlostjo sarajevskih Židov, z ženičvanskimi običaji bosenskih Sefardov, s prosvetno in sinagogalno muziko pri Sefardih, z jezikom sefardskih židov in z židovsko narodno medicino v Bosni. Frst.

Islandska Velika noč in druge povesti. Prevedel P. V. B. Ljubljana, 1924. Natisnila in založila Učit. tiskarna.

Brežnikov cvetnik sedemnajstih novel iz novega francoskega (A. le Braz, J. Lemaître, L. Frapié, H. Lavedan, P. E. Hervieu, Y. Prost, A. Lichtenberger, G. Rodenbach), iz špansko ameriškega (A. Thomson, C. Varas M., A. Nervo, M. Gutiérrez Najera, E. G. Carillo) in iz L. Hearn (angleško) je zrastel menda slučajnostno ob romanistovem berilu, kakor je pač nanese. Zato-li reklamno anonimni naslov? Bodi! Knjiga nudi užitek. Dr. I. P.

Dom. Filip: Kako so se vrage ženili ter druge legende in bajke. Iz češčine prevlel dr. Fr. Bradač. V Ljubljani, 1924. Založila Tiskovna zadruha z. z. o. z. v Ljubljani.

Kdo je ta Dom. Filip? Ne okusa ne prave pesniške domišljije nima in če je slog v izvirniku tudi tako medel kot v prevodu, škoda truda pri prevajanju, škoda tiska, papirja in opreme. Naslovna risba ni primerna za mladino. Dr. I. P.